

Livsviktiga fastigheter

Hållbarhetsrapport 2021 Locum AB

locum.

VÄRDE FÖR VÄRDEN

VI ÄR EN DEL AV
REGION STOCKHOLM

Innehållsförteckning

2021 i korthet	3
Så skapar Locum värde för vården.....	4
Uppdrag, ägardirektiv och budget	4
Locums mål och strategier	5
Agenda 2030 och Locums hållbarhetsarbete	6
Intressentdialog.....	7
Hantering av risker – intern kontroll.....	8
Genomförd omvärldsanalys och betydande risker.....	9
Resurseffektiv energi	10
Systematiskt energiarbete.....	10
Verksamhetsenergi	11
Fastighetsnära förnybar energi	12
Cirkulära flöden	13
Klimatpåverkan	13
Resursanvändning	15
Material och produkter	15
Avfall	16
Hållbara vårdfastigheter.....	18
Inomhusmiljö.....	18
Miljöbyggnad	19
Fastighetsföreningar	19
Läkande utomhusmiljö och biologisk mångfald	19
Trygga och säkra lokaler	20
Systematiskt säkerhetsarbete	20
Klimatanpassning	21
Medicinska gaser	22
Tillgänglig vårdmiljö	22
Inkluderande arbetsätt	24
Jämlikhet, jämställdhet och mångfald.....	24
Motverkande av korruption	25
Hållbara leverantörskedjor	26
Arbetsmiljö	27
Medarbetares hälsa och välbefinnande	28
Hållbarhetsdata.....	30
Locums betydande risker.....	32
Om Locums hållbarhetsrapport	34
Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten	34

2021 i korthet

Locum har under året levererat huvudsakligen i enlighet med plan trots den pågående pandemin. Vi har genomfört en stor mängd investeringsprojekt av varierande omfattning, även om framdriften i projektportföljen på grund av pandemin varit lägre än beräknat. Vidare har ett antal fastighetsförsäljningar genomförts under året. Pandemin har inneburit att Locums personal i så stor utsträckning som möjligt fortsatt arbetar hemifrån.

Bolaget har under året uppnått flera mål inom hållbarhetsområdet, såsom en minskad energianvändning med 12 %, ett Hållbart Medarbetar-

engagemangsindex på 79 och 93 % godkända produkter enligt Byggsvarubedömningen (BVB).

Fyra av våra fastigheter som certifierats enligt Miljöbyggnad verifierades. En neonatalavdelning på Södersjukhuset, fokuserad på smittsäkerhet och barns behov, blev färdigställd. Under året fyllde Locum 30 år, vilket vi kommer fira vid ett senare tillfälle. Nedan följer några ytterligare exempel på händelser som ägde rum 2021:

<p>O-husets vinner Ljudmiljöpriset. Vi har skapat en ljudmiljö med lugn och ro för patienter och förbättrad arbetsmiljö för personal. Projektet lyfts som en inspirationskälla för andra sjukhusprojekt. Byggnaden har också mottagit Vårdbyggnadspriset 2021.</p>		<p>Från byggarbetsplats till prunkande park. Läkande utomhusmiljöer kring sjukhus har en lång historia och när vi bygger nytt idag är parken en självklarhet. Huddinge sjukhusområde har fått en ny park i år.</p>	
	<p>Cykeldagarna rullar på. Som en del av vårt hållbarhetsarbete och för att främja hälsan bland vårdens anställda, erbjuder vi kostnadsfri cykelservice för våra hyresgäster på sjukhusen under våren.</p>		<p>Byggstart för ny vårdbyggnad vid Danderyds sjukhus. Byggnaden på 33 900 kvadratmeter och 14 våningar placeras direkt väster om akutvårdsbyggnaden och får en helikopterflygplats på taket.</p>

Så skapar Locum värde för vården

Vi förvaltar, bygger och utvecklar två miljoner kvadratmeter vårdfastigheter åt vår ägare Region Stockholm. Genom innovation och samverkan leder vi utvecklingen av de bästa vårdmiljöerna i Sverige.

Ett sjukhus är en komplex fastighet. Här finns många tekniska system som måste fungera dygnet runt, året runt för att den livsviktiga vården ska kunna bedrivas. En väl fungerande skötsel och drift är basen i vår förvaltning. I samverkan med våra driftentreprenörer på sjukhusen arbetar vi varje dag för att se till att exempelvis värme, vatten, el, medicinska gaser och ventilation fungerar som det ska. Årligen projektleder vi cirka 700 byggprojekt. Tillsammans med våra leverantörer genomför Locum hyresgäst Anpassningar, underhållsprojekt och större investeringar. De närmaste åren satsar vi på utveckling inom innovation, digitalisering, hållbarhet, självledarskap och självutvecklande team.

Uppdrag, ägardirektiv och budget

Region Stockholm formulerar vårt uppdrag och sätter ramen för verksamheten via ägardirektiv, budget, policyer, strategier och riktlinjer. I regionens budget görs tydliga prioriteringar som kompletteras med konkreta mål i syfte att nå Region Stockholms vision om att vara en attraktiv, hållbar och växande region med frihet för invånarna att själva utforma sina liv och fatta avgörande beslut.

I slutet av 2021 beslutade regionfullmäktige om en ny hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi för Region Stockholm. Under 2022 kommer regionfullmäktige besluta om mål, indikatorer samt en riktlinje för området, vilket ytterligare kommer tydliggöra regionens hållbarhetsarbete.

Locums uppdrag innebär att utveckla, förvalta, bygga och hyra ut lokaler i regionens vårdfastigheter. Utifrån uppdrag, och tillsammans med ägaren och våra hyresgäster, planerar och genomför bolaget byggprojekt med fokus på hållbarhet, kostnadseffektivitet och ändamålsenlighet.

Under en tioårsperiod driver Locum stora utvecklingsprojekt i form av att ny- och ombyggnationer. Samtidigt pågår ett intensivt förvaltningsarbete gällande det äldre fastighetsbeståndet, vilket innebär åtgärder kopplade till nödvändigt underhåll, långsiktig planering för upprustning av tekniska system samt planering för att möta klimatförändringar och dess påverkan på fastigheternas driftsäkerhet.

Locums mål och strategier

Vi har tre övergripande strategier: ökade värden för vården, ökad nytta av innovation och digitalisering samt värdeskapande organisationskultur.

Locum har även fyra övergripande mål:

- **Stark ekonomi** – Handlar om att trygga förvaltningen av regionens vårdfastigheter på kort och lång sikt. Det skapas genom ordning och reda i ekonomin och genom att säkerställa att det bedrivs en kostnadseffektiv och affärsmässig verksamhet. Utgångspunkten är att värna kärnverksamheten och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Locum ska i enlighet med budget nå ett resultatkrav på 7 mkr för 2021, vilket uppnåddes.
- **Nöjd kund** - Innebär att erbjuda lokaler för god vård, en väl fungerande fastighetsdrift samt väl genomförda byggprojekt. Under 2021 genomfördes

kundundersökningen på ett nytt sätt för att möjliggöra en större jämförbarhet och erfarenhetsåterföring med mer likvärdiga verksamheter. Locums målsättning för kundmätningen 2021 var 63 och resultatet blev 58. I huvudsak får Locum goda omdömen inom såväl service som hur de fysiska strukturerna fungerar. Resultatet ligger också flera punkter över medelvärdet. En av Locums styrkor i undersökningen är "yttre skötsel" med ett resultat på 73. Ett identifierat fokusområde framåt är "kunddialogen".

- **Hög attraktivitet som arbetsgivare och beställare** - Engagerade medarbetare med goda utvecklingsmöjligheter, intressant för potentiella medarbetare och ett attraktivt bolag att vara leverantör till. Locums målsättning 2021 för HME (Hållbart Medarbetarengagemangsindex) var 77, där Locums resultat för samma period var 79 (78 år 2020). Locum nådde ett högre resultat inom alla tre delindex jämfört med föregående år, vilket tyder på en positiv trend inom området.
- **Hållbar utveckling** - Verksamheten bedrivs långsiktigt utifrån social, ekologisk och ekonomisk hänsyn för att främja en hållbar utveckling. Inom området finns ett flertal mål vilket framgår vidare i hållbarhetsrapporten.

Locums hållbarhetspolicy tydliggör vår ambition samt hur vi ska integrera hållbarhet i vårt uppdrag att förvalta och utveckla vårdfastigheter. För att ta del av vår hållbarhetspolicy, se www.locum.se.

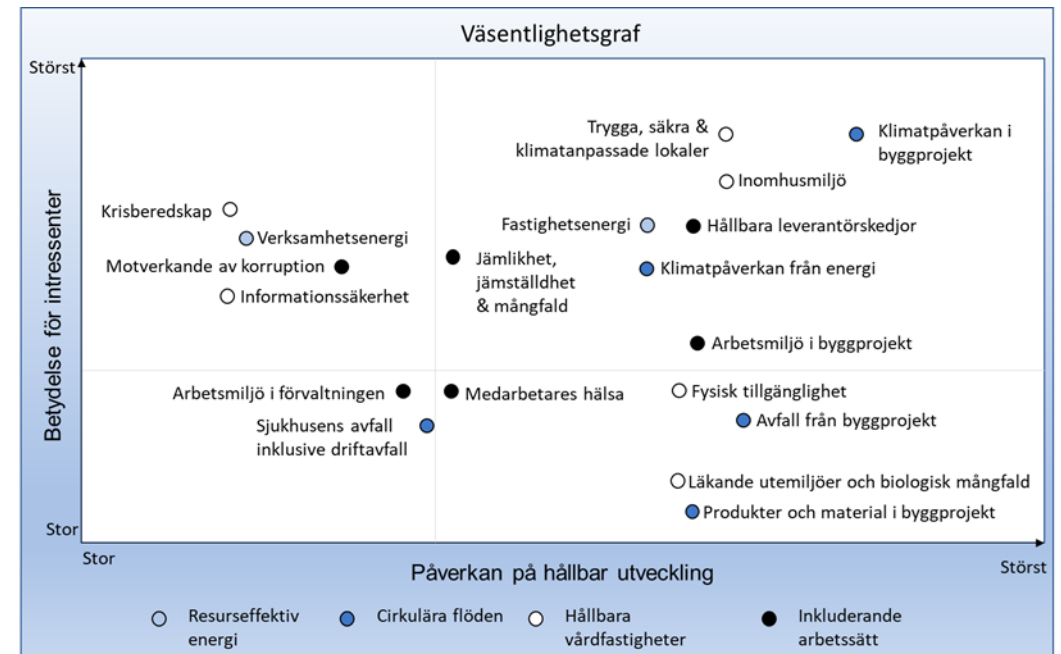
Agenda 2030 och Locums hållbarhetsarbete

Hållbarhet ska genomsyra hela Locums verksamhet och vara en integrerad del av det dagliga arbetet. Förutom lagkrav och andra krav styrs vi av policier, riktlinjer, strategier samt mål och indikatorer från Region Stockholm. Utöver detta bygger vårt hållbarhetsarbete bland annat på Agenda 2030, Parisavtalet och bolagets hållbarhetspåverkan.

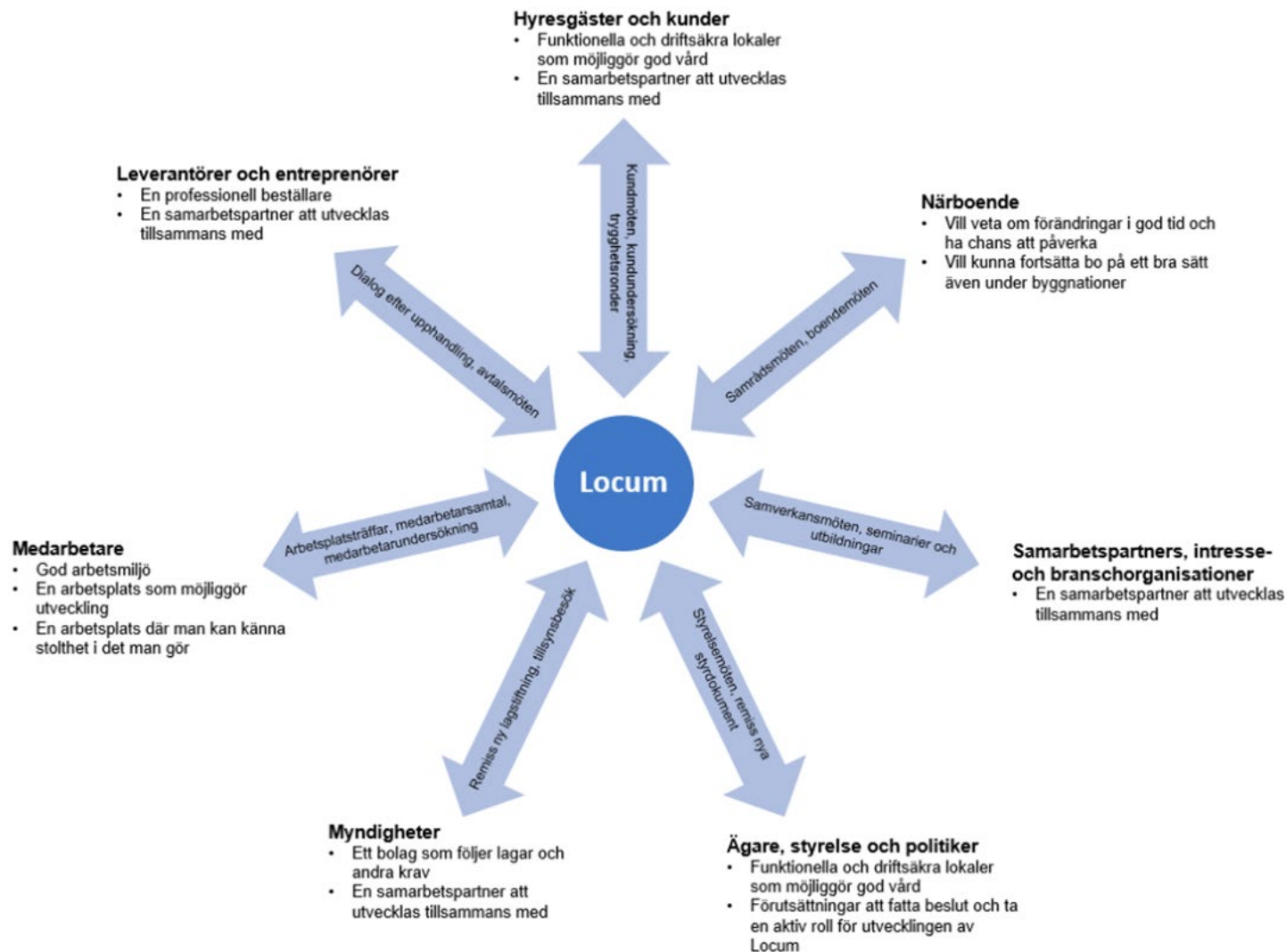
En hållbarhetsutredning som syftar till att ge en gemensam bild över de viktigaste hållbarhetsfrågorna pågår och planeras att slutföras 2022. Utredningen bygger på Locums nuvarande hållbarhetsarbete inklusive en tidigare genomförd väsentlighetsanalys, verksamhetens påverkan, omvärldsanalys, analys av styrande dokument inklusive redovisat resultat och pågående arbete. Utredningen består av tre huvudsakliga delar:

dokumentanalys inklusive omvärldsanalys, enkätstudie med 20 interna intressenter och 12 djupintervjuer samt värdering av hållbarhetsaspekter. De viktigaste hållbarhetsfrågorna, utifrån värderingen, presenteras nedan i väsentlighetsgraf. Utredningen har också utgjort ett stöd i arbetet med att tydliggöra vilka globala mål Locums verksamhet bidrar mest till, vilket syns under respektive fokusområde i hållbarhetsrapporten.

Intressentdialog

En viktig del i hållbarhetsarbetet är våra intressenter. De intressenter som identifierats sedan tidigare kvarstod 2021, däremot justerades dialogform och fokus liksom året innan på grund av Covid-19-pandemin. Figuren till höger redogör för Locums viktigaste intressentgrupper, prioriterade frågor samt dialogtytor.

Hantering av risker – intern kontroll

Intern kontroll är ett förebyggande arbete för att identifiera, förebygga och hantera risker som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning, regelefterlevnad eller kvalitet i arbetet. Vårt arbete med intern kontroll är viktigt för att uppnå mål och upprätthålla förtroendet för Locums verksamhet. Den interna kontrollen utgår från Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning (ILS) samt Riktlinje för intern kontroll. Vi följer regionens ramverk för intern kontroll och har inarbetat det i vårt certifierade ledningssystem.

En bolagsövergripande omvärldsanalys med möjligheter och risker genomförs årligen inför verksamhetsplaneringen. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål.

Styrelsen fastställer den årliga omvärldsanalysen inklusive risker samt ansvarar för den interna kontrollen med utgångspunkt i beslut fattade av regionfullmäktige och regionstyrelsen. Vd ansvarar för att upprätthålla en god internkontroll och rapporterar löpande till styrelsen hur den interna kontrollen fungerar. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar. Arbetet innefattar bland annat att säkerställa att åtgärder vidtas rörande de brister och förslag till åtgärder som framkommit vid den interna kontrollen.

Genomförd omvärldsanalys och betydande risker

Trenderna nedan identifierades vid omvärldsanalys inför 2021.

- Osäkerhet och ökad sårbarhet
- Ökade möjligheter att effektivisera med ny teknik
- Stigande krav på välfärden
- Från kunskapssamhälle till nätverkssamhälle
- Covid -19 förändrar förutsättningarna för Locum

Resultatet av riskbedömningen blev för Locum AB totalt 11 betydande risker inför 2021. Till varje risk finns kontrollmoment eller åtgärder specificerade för att eliminera eller minska konsekvensen av risken. Regelmässiga kontrollmoment och rutiner inarbetas i Locums ledningssystem, tidsbegränsade åtgärder planeras i interna aktivitetsplaner och/eller bedrivs som bolagsövergripande utvecklingsprojekt. Intern kontrollplan följs upp vid tertial,

delår och helår samt vid interna revisioner. En sammanställning över Locums betydande risker finns längst bak i hållbarhetsrapporten.

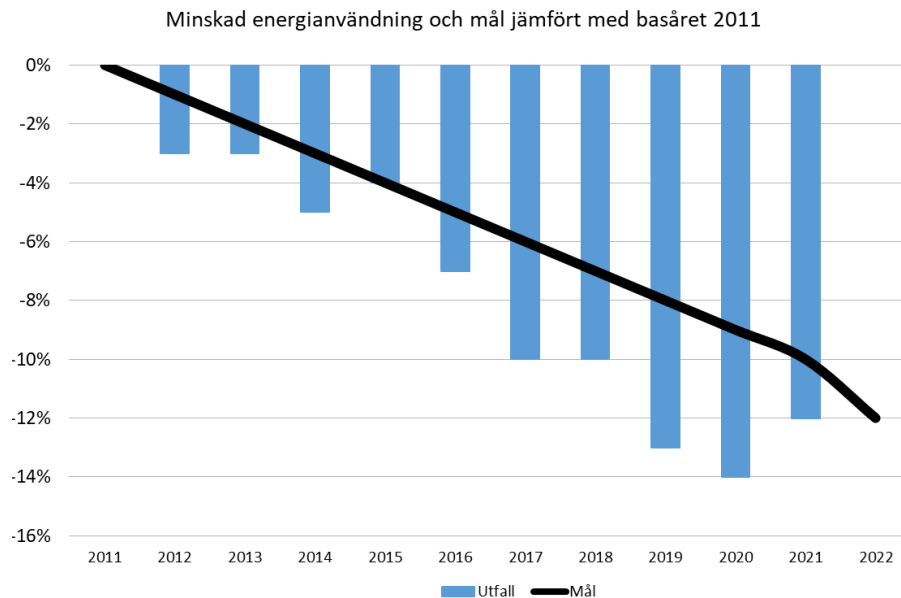

Resurseffektiv energi

Ett prioriterat område för Locum och Region Stockholm är att fastighetsbeståndets energianvändning ska vara resurseffektiv för att bidra till minskad klimatpåverkan och stark ekonomi. Regionens mål är att vi ska minska energianvändningen med 10 % år 2021 och 12 % år 2022 utifrån basår 2011.

Locum nådde det satta energimålet för år 2021, då resultatet visar att energianvändningen minskat med 12 % jämfört med basåret 2011.

Systematiskt energiarbete

Locum bedriver ett systematiskt energiarbete och upprättar årligen objektspecifika energiplaner utifrån den övergripande målnivån. Energiplanen beskriver fastighetsobjektets energimål, historiska utfall, prognos, kommande åtgärder och händelser som påverkar energianvändningen i fastigheterna samt hur det förhåller sig till hela Locum. Energiplanerna följs upp minst en gång per månad.

Under året har de nya byggnaderna 70 på Södersjukhuset och byggnad 52 på Danderyds sjukhus samt byggnad O1 på Huddinge sjukhus, inkluderats i energiuppföljningen. Dessa har på grund av de energiintensiva verksamheterna som bedrivs i byggnaderna bidragit med en uppgång av energianvändningen med 1,5 %-enheter. Även den nya byggnaden 72 på Södersjukhuset har tillkommit i energiuppföljningen och tack vare en lägre energianvändning än snittet bidrog den med en minskning med 0,5 %-enheter.

En analys av vilka effekter Covid-19-pandemin fört med sig och dess påverkan på energianvändningen har också genomförts. De faktorer som påverkat energianvändningen gäller i huvudsak förlängda drifttider av ventilation och/eller utökade luftflöden. En grov uppskattning är att dessa åtgärder har gett en ökning av energianvändningen med cirka 200–400 MWh.

Exempel på energieffektiviseringsåtgärder som genomförts under 2021 är:

- Byten till mer energieffektiva fönster på flera sjukhus, vilket förutom minskad energianvändning ger förbättrad komfort för hyresgästerna eftersom kallras minskar.
- Utbyte av ett antal ventilationsaggregat på Södersjukhuset.
- Framgångsrikt energioptimeringsarbete, speciellt på Södersjukhuset.
- Utbyte av remdrivna fläktar till direktdrivna EC-fläktar på flertalet sjukhus.
- Utbyggnad och installation av värmeåtervinning av kondensorvärme från kylmaskiner på Karolinska sjukhusområdet i Solna och på S:t Görans sjukhus.
- Belysningsbyte till LED-belysning genomförs löpande.
- Övertonsfilter till hissar har tagits bort på samtliga sjukhus.

Verksamhetsenergi

En utmaning i arbetet med att minska energianvändningen ligger i att sjukvården blir allt mer teknikintensiv och verksamhetsenergin utgör därmed en allt större andel av den totala energianvändningen i sjukvårdsfastigheterna. Detta syns tydligt i de nya byggnaderna som tagits i drift, där verksamhetsenergin står för mer än hälften av byggnadernas energianvändning.

Både fastighets- och verksamhetsenergi ingår i målsättning och utfall för bolagets energianvändning. Av naturliga skäl har vi dock störst, och även direkt, rådgighet över att påverka användningen av fastighetsenergin. Locum jobbar med att effektivisera användningen av verksamhetsenergin ur flera olika perspektiv såsom informations spridning, tillhandahållande av verktyg, samverkan, tydliggörande av verksamhetsenergis inverkan och rena tekniska åtgärder. Flera kommunikationsinsatser kring verksamhetsenergi och inomhusklimat har utförts under året.

Under 2021 har Locum fortsatt det långsiktiga arbetet med att effektivisera användningen av verksamhetsenergi. Ett samverkansprojekt har genomförts på delar av S:t Görans sjukhus under året. Verksamhetens energianvändning har visualiserats för att löpande följa upp resultatet av verksamhetens arbete med beteendeförändringar. Resultatet av projektet visar en minskning med 8 % av verksamhetsenergin.

Ett annat projekt kopplat till verksamhetsenergi genomförs på Dalens sjukhus som innebär att mätare har installerats för att kunna separera fastighetsenergin från verksamhetsenergin. Parallellt med detta har specifika rapporter utvecklats i Locums energiuppföljningssystem med syfte att tydligare visualisera verksamheternas energianvändning. Rapporterna är tänkta att kunna användas

inom hela Locum framöver och inte enbart för detta projekt. Under 2022 kommer projektet övergå mer i ett samverkansprojekt likt projektet på S:t Görans sjukhus med målet att minska energianvändningen.

Laddplatser för eldrivna fordon etableras löpande i fastighetsbeståndet utifrån behov.

Fastighetsnära förnybar energi

Locum har både solfångar- och solcellsanläggningar i fastighetsbeståndet, totalt ca 8 000 m². Solcellerna har under året producerat 947 MWh (1 120 MWh år 2020) och solfångarna 142 MWh (151 MWh år 2020) för uppvärmning av tappvarmvatten. Producerad el och värme används till 100 % i sjukhusbyggnaderna. Utvecklingen av solceller och annan förnyelsebar energiproduktion går snabbt, och det är svårt att förutsäga framtida potential. Locum bevakar därför även utvecklingen av annan fastighetsnära förnyelsebar teknik.

Cirkulära flöden

En byggnad kräver stora mängder material och genom att beakta hela livscykeln – från byggmaterialens råvaruutvinning, under nybyggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen, ges förutsättningar för en effektiv resursanvändning. Både bygg- och det långsiktiga förvaltningsperspektivet tas hänsyn till när Locum gör

ändringar i fastigheterna. Detta främjar hållbar materialanvändning, begränsar uppkomsten av avfall och således även klimatpåverkan. Samverkan samt att ödmjukt beakta den totala mängden krav som ställs på en vårdfastighet är framgångsfaktorer för att sträva mot cirkulära flöden.

Klimatpåverkan

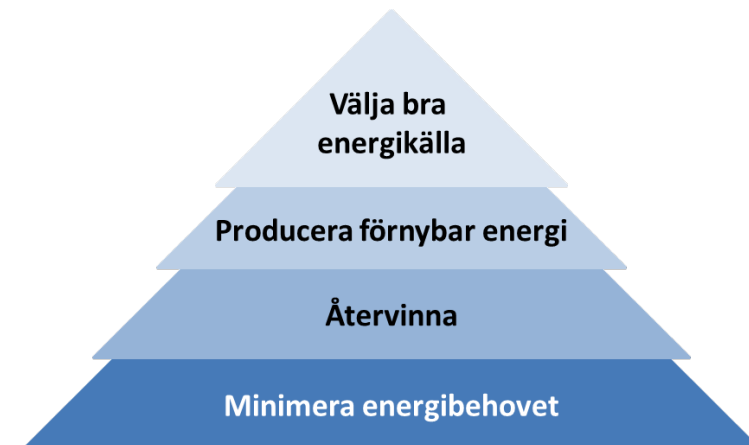
Vårt övergripande mål är att uppnå klimatneutralitet 2045 vilket följer regionens och Sveriges nationella mål. Utifrån vår verksamhet utgörs de betydande utsläppen av förvaltning och byggande av fastigheter. För att nå målet samt bidra till regionens och Sveriges minskade klimatutsläpp prioriterar vi att:

- Minimera energibehovet, och därmed minska utsläpp av växthusgaser.
- Återvinna använd energi och därmed effektivisera användningen.
- Köpa förnybar energi och installera fastighetsnära förnybar energiproduktion när så är möjligt.
- Minska klimatpåverkan från byggprojekt.
- Optimera materialanvändningen samt materialval.
- Säkerställa resurseffektiv avfallshantering.
- Kravställa förnybara drivmedel för transporter.

Locums långsiktiga strategi är att i första hand minska faktiska utsläpp, men även kompensationsåtgärder kan komma att användas för att uppnå klimatneutralitet i slutändan.

Energi

Avseende driften av fastigheterna, utgör energianvändningen den primära klimatpåverkan, vilket gör det till en av Locums viktigaste hållbarhetsfrågor. Energi pyramidens visar vår grundläggande arbetsmetodik i energiarbetet för att även minimera klimatpåverkan. Basen och det första steget är alltid att minska energibehovet och effektivisera energianvändningen. Återvinna innebär att ta tillvara på energin så effektivt som möjligt innan den lämnar byggnaden. Därefter är målet att producera förnybar energi, idag finns delvis solfångare och solceller på taken. För den energi som återstår utvärderar vi olika alternativ som jämförs med varandra för att välja alternativet med lägst miljöpåverkan.

Byggprojekt

Vi arbetar systematiskt med kravställning, åtgärder och uppföljning i syfte att minska byggprojektens klimatpåverkan i avtal, styrdokument och genom projektspecifika miljöprogram. Anpassning av kraven sker utifrån respektive projekts förutsättningar. Exempelvis deltar Locum i arbetet inom Program för tekniskt standard (PTS), ett samarbete där många av landets regioner ingår. Genom att tillsammans ta fram "typrum" för olika vårdutrymmen får vi genomtänkta och långsiktigt hållbara lösningar. Vi nyttjar även BIM-modellering under projekteringen av byggprojekt. Vidare ställer vi omfattande krav på de material som byggs in för att minimera negativ påverkan på miljö och hälsa, bidra till sund inomhusmiljö samt möjliggöra framtida återanvändning och återvinning. Locum arbetar aktivt med avfalls- och resurshantering för att uppnå så cirkulära flöden som möjligt.

För att ytterligare minska byggprojektens klimatpåverkan har vi under året arbetat in nya mål och krav i processer samt styrdokument. De nya kraven kommer gälla från 2022 och innebär bland annat större hänsyn till enskilda produkters klimatavtryck samt att fler klimatberäkningar ska genomföras.

Köldmedia

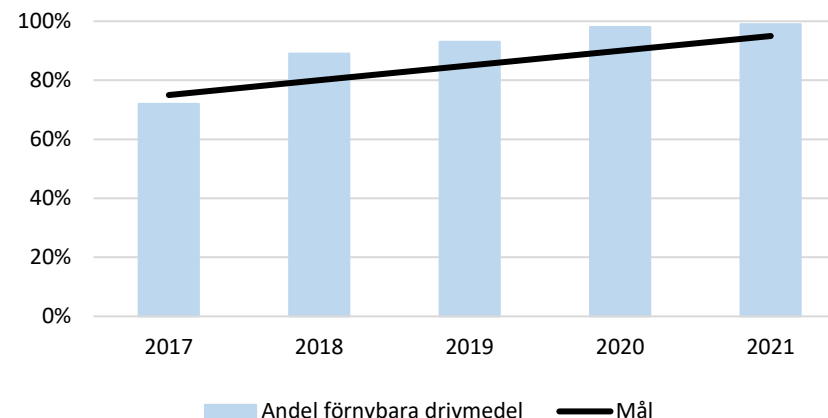
Locum fasar löpande ut köldmedier med hög klimatpåverkan. Mellan 2020 och 2021 minskade vi klimatpåverkan från köldmedier med ca 45 %.

Transporter

Vi ställer också krav om förnybara drivmedel i våra transporter och under 2021 användes 99 % förnybara drivmedel, vilket innebär att målet om 95 % överträffades.

Under 2020 och 2021 har digitala verktyg implementerats i rask takt vilket möjliggör bland annat minskade tjänsteresor både nu och i framtiden. Under

Förnybara transporter

2021 införde Locum en grön personalförmån som innebär att alla anställda får leasa eller köpa cykel till ett förmånligt pris.

Vi underlättar för personalen i våra fastigheter att transportera sig med cykel genom att erbjuda cykelservice på sjukhusområdena (cirka 1000 servade cyklar 2021) och förbättrade cykelparkeringar. Vi arbetar också aktivt för att erbjuda bra och säkra lösningar för cykelladdning.

Klimatkalkyl

Region Stockholm har sedan länge redovisat klimatpåverkan i en klimatkalkyl där Locums klimatpåverkan ingår. För att bidra bättre till regionens klimatredovisning och för att få en mer heltäckande bild av bolagets klimatpåverkan har Locum under 2021 påbörjat ett utvecklingsarbete. Locum har under 2021 utökat klimatredovisningen med att ta hänsyn även till följande områdets klimatpåverkan: avtalade bilresor, pendlingsresor, hotellnätter,

driftens arbetsmaskiner och transporter samt delar av reservkraftverken. Utvecklingsarbetet kommer fortgå även under nästa år. Locums klimatpåverkan redovisas längst bak i hållbarhetsrapporten.

Resursanvändning

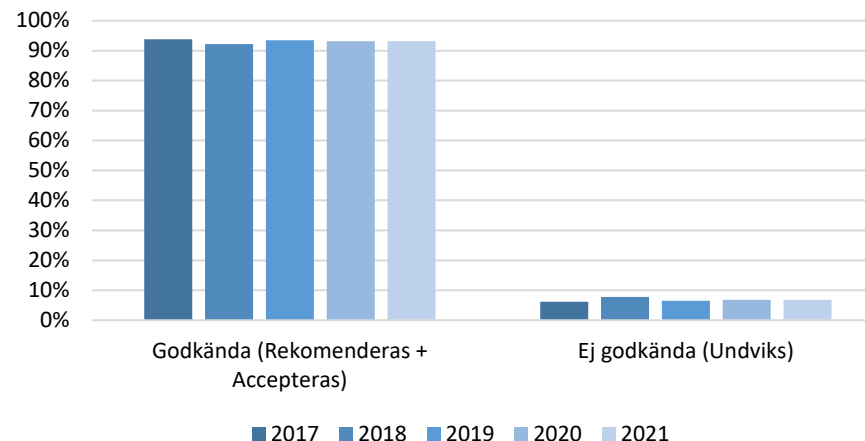
Locum främjar en hållbar resursanvändning genom att ställa omfattande krav på material och produkter som används och byggs in, beakta avfallsmängder innan de uppstått, möjliggöra återbruk, återvinning och sortering av avfall samt föra en löpande dialog med berörda.

Material och produkter

Val av material och produkter påverkar i olika omfattning miljö såväl som hälsa. Locum ställer därför höga krav på vilka material och produkter som får användas och byggas in i fastigheterna med avsikten att skapa en god inomhusmiljö samt begränsad miljöpåverkan och från januari 2022 än tydligare även klimatpåverkan. Dagens materialval påverkar framtidens saneringsbehov och för att minska risken för att produkterna innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen används Byggvarubedömningen (BVB).

BVB:s bedömningskriterier ligger i framkant inom branschen samt beaktar även kommande lagkrav och utfasning av kemikalier, detta möjliggör att Locum kan arbeta förebyggande med materialval. Nu pågår ett utvecklingsarbete för att underlätta materialval även utifrån produkters klimatprestanda och Locum bidrar aktivt i arbetet. De aktiva produktvalen möjliggör ökade cirkulära flöden

Andel godkända produkter i BVB

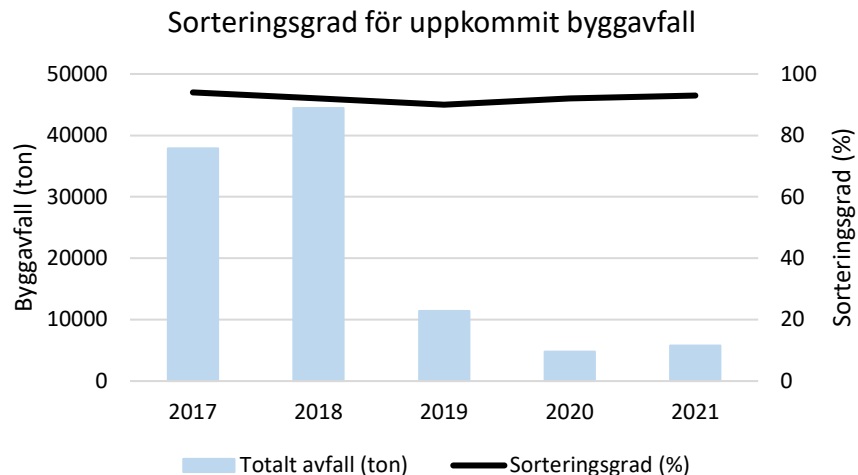

med framtida återanvändning och återvinning. Målet är att minst 90 % av produkterna som byggs in i fastigheterna ska vara godkända, det vill säga ha fått bedömningen "rekommenderas" eller "accepteras" av BVB. Under 2021 nåddes en andel om 93 % godkända produkter och därmed överträffades målet.

Vi ställer även krav rörande kemikalier i driftentreprenader där arbetet med att fasa ut farliga kemikalier fortgår löpande. Kemikalier registreras och bedöms i kemikaliesystemet KLARA, vilket följer de kriterier som anges i Region Stockholms utfasningslistor för varor och kemiska produkter.

Avfall

Våra huvudsakliga avfallsflöden utgörs av avfall i samband med byggprojekt, avfall från drift av fastigheterna samt avfall från verksamheterna som bedriver vård. År 2021 har projektuppföljning och utbildningsinsatser genomförts för att säkerställa efterlevnad av ny avfallslagstiftning. Den nya lagstiftningen pekar ut fraktioner som ska sorteras ut på byggarbetsplatsen, vilket begränsar användningen av en blandad fraktion med eftersortering. Syftet med utsorteringskraven är att komma högre upp i avfallshierarkin så att både förberedelse för återanvändning och materialåtervinning kan öka (se bild till höger). Locums sorteringsgrad (andel avfall sorterat på plats) redovisas i diagram nedan. Som kan ses uppnås en sorteringsgrad om 93 % vilket överstiger målet om $\geq 90\%$ samt är en förbättring jämfört med föregående år.

Locum har också arbetat för att identifiera ytterligare åtgärder som krävs för att uppnå ett mer cirkulärt avfallsförfarande:

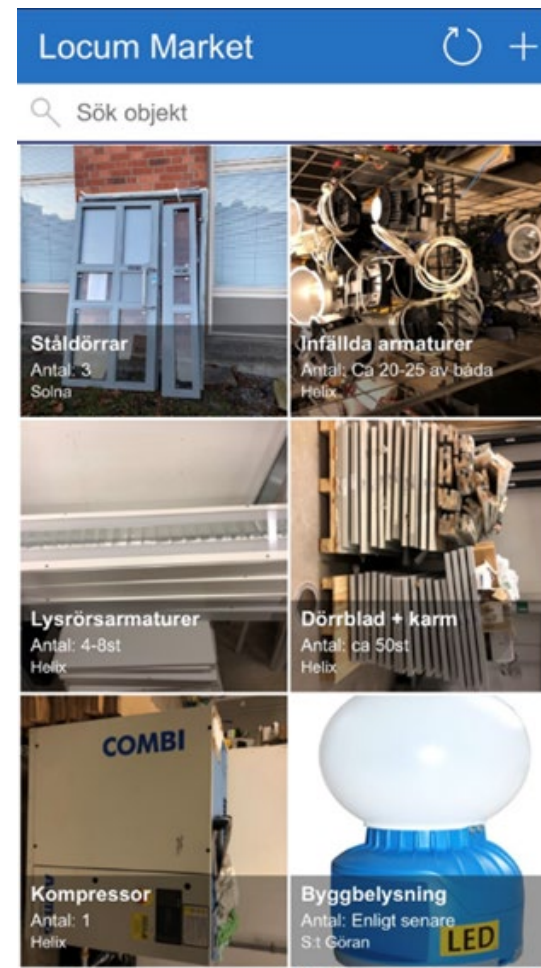
- För att i högre grad fokusera på ökad materialåtervinning och cirkulära flöden av byggavfall justerar bolaget målsättningen för att framöver följa upp materialåtervinningsgrad. År 2022 ska 50 % av byggavfallet (exkl farligt avfall och markmassor) materialåtervinnas, utgångspunkten för Locums målsättning ligger i linje med resultatet av nationella mätningar avseende materialåtervinningsgrad. Under kommande år kommer bolagets målsättning succesivt höjas.
- Locum arbetar även för att minska avfallsmängderna. För byggprojekt som ska certifieras enligt Miljöbyggnad är målsättningen att begränsa byggavfallet till 55 kg/kvm BTA från och med 2022.
- Det bedrivs ett aktivt arbete för att minska mängden avfall genom att exempelvis prioritera återbruk där så är möjligt. Exempel på material som har sorterats ut för återbruk under året är belysningsarmaturer,

dörrar/glaspartier och badrumsinredning. Under 2021 introducerades återanvändnings-appen Locum Market vilken ger bolaget möjlighet att dela överblivet material och utrustning mellan sjukhusen.

- Vi arbetar även med BIM-modellering och standardiserade typrum för att begränsa mängden avfall som uppkommer.

Locum arbetar aktivt för att optimera avfallshanteringen tillsammans med verksamheter och driftentreprenörer genom att ta fram hållbara lösningar och främja en resurseffektiv återvinning. Ett sjukhus och dess verksamhet ger upphov till många typer av avfall. Vår roll som förvaltare är att möjliggöra och förenkla källsortering genom att tillhandahålla avfallsutrustning, sorteringsinstruktioner och förbättringsåtgärder för avfallshanteringen.

På grund av effekter av Covid-19-pandemin har sedan mars 2020 de utsorterade plastfraktionerna från verksamheterna blivit omklassade från återvinningsbar fraktion till brännbart avfall. Under pandemin har även den totala mängden avfall ökat. Vi har under årets gång arbetat tätt med avfallsentreprenörerna och haft en löpande dialog kring avfallshanteringen för att minska risken för att sjukhusens verksamhet ska bli påverkad. I slutet på 2021 togs beslut om att omklassning av sjukhusens plastfraktioner ska upphöra och att plasten ska börja materialåtervinnas igen.

Hållbara vårdfastigheter

Ett sjukhus är en komplex fastighet där det finns många tekniska system som måste fungera dygnet runt. Sjukhus räknas som samhällsviktig verksamhet och är en del av totalförsvaret varför det

inte enbart handlar om hur vården ska bedrivas utan också om fastigheternas robusthet. Slutligen ska patienter, besökare och personal oavsett ålder och funktionsvariationer, uppleva att de vårdfastigheter med tillhörande utemiljöer som Locum förvaltar skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö och är tillgängliga, trygga samt hälsofrämjande.

Inomhusmiljö

Locum förvaltar vitt skilda inomhusmiljöer, allt från parkeringshus och större entréhallar till vårdlokaler och högteknologiska utrymmen med högsta krav på vårdhygien. Alla lokaler skall planeras och förvaltas utifrån respektive funktion i syfte att erbjuda den bästa inomhusmiljön.

Lokalerna planeras och utformas utifrån vägledande arkitektur, med fokus på trygga rörelseytor, flexibla lokaler, sunda material som är hållbara över en lång förvaltningsperiod, ergonomi, tillgänglighet och dagsljus. Ett prioriterat område är erfarenhetsåterföring kring läkande vårdmiljöer då det kan bidra till att förkorta vårdtider, förbättra patientsäkerheten, minska smittspridning och öka välbefinnande hos patienter, anhöriga och personal.

Vår hörsel är ursprungligen anpassad för utomhusmiljö, medan vårdsituationen uteslutande sker inomhus. Under bullrande och stökiga situationer är det svårt för vårdpersonal att åstadkomma en läkande miljö och genomföra ett bra arbete. Gemensamma erfarenheter knutna till

beteenden relaterade till pandemin har påverkat vår uppfattning av inomhusmiljöer. Att kunna uppfatta-varandras talade budskap och kroppsspråk har fått en än större betydelse, när ansiktsuttryck döljs av masker/munskydd eller är svåra att uppfatta i digitala möten, även för personer utanför vårdmiljöer. En långsiktigt hållbar arbetsmiljö är summan av fastighetens utformning inklusive dess teknik, tillsammans med vad hyresgäster för vårdverksamhet fyller den med. Genom medvetna strategier och krav vid inköp av medicinteknisk utrustning med fokus på exempelvis inbyggda fläktsystem och låga larmsignaler kan tystare miljöer erhållas. Tack vare gott samarbete och kreativa lösningar vann det nybyggda O-huset på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge 2021 Ljudmiljöpriset av Svenska Akustiska Sällskapet. Byggnaden har också mottagit Vårdbyggnadspriset under 2021.

Locum har genom sitt deltagande i det nationella nätverket PTS en fortlöpande förbättringsprocess. Den gemensamma erfarenheten ligger till grund för vår planering av förvaltning och förändringar, när vi renoverar och bygger energismart med inomhusmiljön i fokus.

Omvärldsbevakning ligger till grund för utveckling som leder till framtida materialåtervinning. Vi arbetar med tydlighet för att få in målbild vid upphandlingar och därmed förankra värderingar på ett tidigt stadiet med respektive part. Under året har Locum fortsatt arbetet med dörr- och golvmiljöer genom workshops och samverkansform med övriga regioners förvaltningsorganisationer för vårdmiljöer och Chalmers vårdrelaterade forskningsprojekt. Vidare deltar Locum som remissorgan till bland annat Boverket, är representerat i Byggherrarnas utskott och deltar som enda fastighetsförvaltare i forumet för Sveriges Fukt konsulter Bygga-F.

Miljöbyggnad

Locum certifierar och verifierar större ny- och ombyggnadsprojekt enligt Miljöbyggnad. Vi förvaltar 12 Miljöbyggnadsprojekt. Ytterligare ett Miljöbyggnadsprojekt startades upp under året. Under 2021 verifierades försörjningsbyggnaden på Södersjukhuset liksom tre byggnader på NKS. De kommande åren genomförs uppföljningar av de återstående preliminärt certifierade byggnaderna för att verifiera även dessa. Miljöbyggnadskraven som ställs är höga vilket kräver ett gott samarbete mellan alla discipliner genom hela projektets gång för att identifiera tekniska lösningar som fungerar i en så komplex byggnad som en vårdfastighet är. Att certifiera byggnader enligt Miljöbyggnad främjar hållbart byggande och ger möjlighet att erhålla mer fördelaktiga lån i form av gröna obligationer som emitteras från Region Stockholm.

Fastighetsföreningar

Locum har till stora delar ett äldre fastighetsbestånd som innehåller inbyggda föreningar till skillnad mot nyare byggnader. De föreningar som har hittats vid inventering åtgärdas vid behov alternativt dokumenteras

i syfte om att säkerställa arbetsmiljön vid ombyggnation samt att omgivningarna inte ska påverkas och ligger sedan till grund för bolagets prioritering rörande fastighetsföreningar.

I innerstadsmiljö är det mer regel än undantag att markföreningar hittas. Detta har inneburit att de senaste årens stora nyproduktioner har krävt omfattande saneringar som nu har avslutats.

Läkande utomhusmiljö och biologisk mångfald

I dialog med vårdverksamheterna och representanter från det omgivande samhället arbetar Locum för att skapa hälsofrämjande och läkande utomhusmiljöer på förvaltningsobjekten. Vi arbetar med fastighetsutvecklingsplaner (FUP) som stödjer målsättningen om långsiktigt hållbara vårdfastigheter och som ser till både mark, byggnader och teknisk infrastruktur. I samtliga FUP:ar från 2019 och framåt är den yttre miljön

beskriven utifrån respektive fastighets förutsättningar. Aspekter av hållbarhet, trygghet och läkande är omhändertagna och beskrivna. Exempel på åtgärder som kan framkomma i FUP:arna är att utveckla attraktiva stråk som stärker sociala och ekologiska flöden, utöka gröna vistelseytor, främja biologisk mångfald samt skapa gröna kvaliteter i mötet mellan naturen och fastigheterna.

I samband med att nya detaljplaner tas fram för förvaltningsobjekten så arbetar Locum tillsammans med kommunerna för att finna innovativa och hållbara lösningar. Det är viktigt att den framtida sjukhusmiljön balanserar sociala, ekonomiska och miljömässiga krav på ett omsorgsfullt sätt.

Några av de många aktiviteter som slutförts under året som bland annat bidrar till hälsosamma och läkande utomhusmiljöer följer här:

- Chopin/O-huset i Huddinge där den nyanlagda parken erbjuder utomhusgym, promenad och vila.

- Uppförande av cykelgarage för anställda och cykelfixardagar vid entrétorget i Huddinge främjar daglig rörelse.
- Inventering och framtagande av trädvårdsplan för utemiljön runt vårdbyggnaderna inom Karolinska sjukhusområdet i Solna som säkrar trygghet och erbjuder rekreation.

Trygga och säkra lokaler

Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområden ledde till att regeringen 2015 beslutade återuppta återuppbyggnaden av totalförsvaret vilket har satt ett särskilt fokus på området. Regionens sjukhus måste fungera även vid störningar, olyckor, kriser, terrorism och krig. Sjukhus räknas i det här sammanhanget som samhällsviktig verksamhet och deras driftsäkerhet och funktion är en viktig del för att regionen ska kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det civila försvaret.

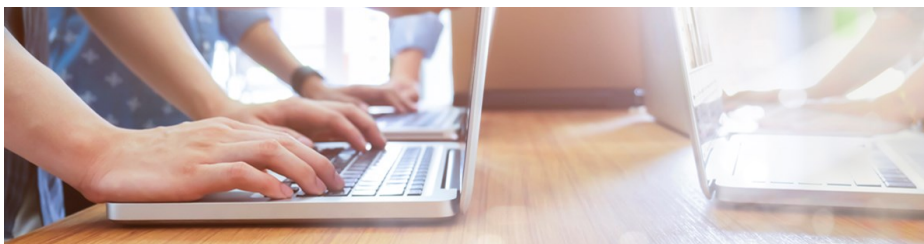
Systematiskt säkerhetsarbete

Locums ansvarsområden inom säkerhet spänner över en bred palett som består av: flygsäkerhet vid regionens ambulanshelikopterflygplatser, bevakning vid stora delar av regionens sjukhus, normering av skalskydd och systematiskt brandskyddsarbete för regionens fastigheter, krisberedskap och kontinuitetsplanering för samtliga sjukhus, insatser och krigsplacering av bolagets medarbetare inom ramen för civilt försvar samt ett omfattande säkerhetsskydds- och informationssäkerhetsarbete.

För att klara de spridda kraven har vi en bredd av olika kompetenser inom säkerhet vilket stödjer vårt systematiska säkerhetsarbete mot Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps vägledning (MSB) "Systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet". Locum arbetar aktivt med hur

skalskyddet ska utformas för vårdlokaler och fastigheter för att ge ett ändamålsenligt skydd och samtidigt bidra till trygghet för patienter, besökare och vårdpersonal. Då Locum förvaltar samhällsviktiga fastigheter med särskilda krav på informationssäkerhet och säkerhetskydd bedriver vi även ett systematiskt informationssäkerhetsarbete med fokus på att skapa en god säkerhetskultur.

Inom ramen för ovanstående har vi flera anpassade vägledningar och riktlinjer för projekt och förvaltning som uppdateras årligen. Därutöver finns e-utbildning för medarbetare och externa samarbetspartners.

Locum genomför även regelbundna trygghetsronder tillsammans med våra hyresgäster. Vi tillämpar metoden Gåturen. Syftet är att identifiera om Locum kan bidra till ökad trygghet med olika åtgärder. I år liksom föregående år har trygghetsronderna skett mindre frekvent på förvaltningsobjekten och med färre medverkande beroende av den fortgående pandemin. Planen att integrera barn och ungas perspektiv har blivit uppskjuten av samma orsak.

Det har visat sig både vid övning och vid hantering av inträffade incidenter att Locum har en god förmåga att hantera dessa vilket sannolikt hänger ihop med en väl utarbetad plan för krisberedskap där kontinuitetsplaner för samtliga teknikslag är en del.

Under 2021 publicerades den nya utgåvan av MSB:s skrift "Den robusta sjukhusbyggnaden" som Locum bidragit med sakkunskap till. Skriften är en vägledning som påverkar alla Sveriges regioner. Inom ramen för detta arbete är det tydligt att graden av självförsörjning vid regionens sjukhus måste öka och beroendet av kritiska externa medialeveranser måste minska för att uppnå högre driftsäkerhet och för att kunna vidmakthålla funktionalitet vid störningar i samhället. Locum har också under året bidragit i arbetet med regionens "Trygghetskommission" där resultaten presenterades i rapporterna "Trygghet i fokus" och "En trygg Stockholmsregion".

Klimatanpassning

Ett förändrat klimat innebär nya utmaningar, hänsynstagande och en förändrad riskbild för Locum. Det handlar om extremväder som exempelvis värmeböljor och skyfall, men också förändringar i den miljön som tekniska system verkar i och ändrade förutsättningar i leveranssäkerheten av kritiska beroenden. Locum genomför risk- och sårbarhetsanalyser kontinuerligt, där cirka hälften av de identifierade risker kan härledas till ett förändrat klimat. Exempel på klimatrisker är:

- Tekniska system som inte är dimensionerade efter rådande och framtida klimatförhållanden.
- Brister i energi- och vattenleveranser.
- Förmåga att motstå ökade nedbördsmängder.

När brister eller risker av avgränsad art uppkommer åtgärdas de i allmänhet omedelbart. Att skapa en långsiktig generell robusthet på hög nivå är oerhört kostsamt. Det bedömdes 2018 till nio miljarder kronor. Sedan dess har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tagit fram den vägledande skriften "Den robusta sjukhusbyggnaden". Den indikerar att behoven kan

vara ännu större. Generella åtgärder av sådan omfattning ryms inte i befintlig investeringsplan. Trots det görs ständigt robusthetsförbättrande åtgärder i samband med ny- om- och tillbyggnader och vid underhållsprojekt. För att förbättra robustheten i befintligt fastighetsbestånd, utöver vad som nu sker, krävs noggrann prioritering så att åtgärderna som genomförs ger god nytta. Det i sin tur kräver att verksamheterna i lokalerna prioriteras och att en handlingsplan tas fram. Risken är annars att begränsade budgetmedel läggs på sådant som på en övergripande nivå inte ger optimal nytta. Ett prioriteringsarbete pågår på regionnivå, men är ännu inte färdigställt. Till så sker görs riskförebyggande åtgärder i huvudsak i samband med att olika typer av projekt genomförs.

Medicinska gaser

Locum förvaltar och utvecklar medicinska gasanläggningar i Region Stockholms fastigheter. De medicinska gaserna på sjukhus och vårdinrättningar är läkemedel och utgör en viktig del av sjukhusens läkemedelshandling. Varje teknikdisciplin inom sjukvården omfattas av lagar och regelverk, arbete med medicinska gaser fordrar dock särskild aktsamhet då systemen ofta betjänar livsuppehållande behandlingar.

På grund av pandemin och dess påverkan på människors andning, har det ökade behovet av medicinska gaser kvarstått under året (främst andningsoxygen). Det har visat sig att infrastrukturen för de medicinska gassystemen presterar utifrån vårdens ökade behov och mer där till. Locum har justerat utförandet på konstruktion för att klara ökat antal gaskrävande vårdplatser i flera byggprojekt. Vi har också uppdaterat tekniska anvisningar för medicinska gaser och anpassat dessa för att harmonisera med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 om medicintekniska produkter.

Tillgänglig vårdmiljö

Vår utgångspunkt är att människor i alla åldrar, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vistas, förflytta sig och ha tillgång till de vårdfastigheter med tillhörande utemiljöer som Locum förvaltar. För att uppnå detta har Locum ett tätt samarbete mellan olika discipliner där kunskapsutbyte sker som leder till ständiga förbättringar i de riktlinjer och typrum som används tidigt i byggprojekten samt under förvaltningen av fastigheten.

Bevakning av barns intressen i byggprojekt sker i tidiga skeden och utvärdering sker 3-6 månader efter verksamhetsstart i de nybyggda/ombyggda vårdlokalerna i form av en vårdlokalmätning. Under 2021 har en ny mall för vårdlokalmätning tagits fram där frågeställningar som rör barns rättigheter inkluderats.

Fysisk tillgänglighet

Vi planerar långsiktigt för att genomföra besiktningar i tid av sjukhusfastigheterna avseende den fysiska tillgängligheten utvändigt och invändigt i syfte att uppfylla och säkerställa gällande myndighets- och lagkrav. Under 2021, liksom för 2020, krävdes en större insats från både Locum, leverantörer och verksamheter för att kunna genomföra de inplanerade besiktningarna eftersom den publika vårdmiljön påverkades av pandemin. Målet med lättillgänglig och användbar publik miljö har utmanats på flera sätt och Locum har bistått vården med de anpassningar som krävts utifrån behov och möjlighet inom ramen för den fysiska miljön.

Locums samverkansråd för fysisk tillgänglighet har regelbundna möten som en del i att utveckla arbetet med sjukhusens tillgänglighet. Under 2021, liksom för 2020, har mötena skett digitalt på grund av pandemin vilket har lett till minskat deltagande beroende på tekniska utmaningar för deltagarna. Samverkansrådet har under 2021 varit delaktiga i arbetet med Loums

innovationsprojekt "Lätt att hitta rätt" där en mobil navigationslösning är under utveckling.

Under 2021 har Locum, liksom övriga år, deltagit i samverkansmöten med: Myndigheten för delaktighet (MFD) och Regionledningskontoret (RLK) i syfte om att bidra med Locums kunskap i vidareutveckling av området. Locum har under året också varit remissinstans för Boverkets utredning "BFS 2013:9-HIN 3 Enkelt avhjälpa hinder".

Kommunikativ tillgänglighet

Information och kommunikation som rör tjänster och service som Locum erbjuder ska nå alla. Grunden för tillgänglig kommunikation är att vi i allt det vi gör tänker universell utformning. Kommunikationen blir enkelt utformad och lätt att förstå: ett tydligt och lättförståeligt språk samt färg och form som uppfyller riktlinjer för tillgänglighet. Informationsmaterial, såväl digitalt som på print, ska följa Locums grafiska profil som uppfyller riktlinjer för tillgänglighet inom exempelvis teckensnitt, teckenstorlek, radavstånd, färger, kontraster och bilder.

I vissa sammanhang krävs speciella insatser för att kommunikationen ska bli tillgänglig. Vi arbetar för att vår webb ska vara tillgänglig genom exempelvis programvaran Speakit +, vi har även enkla strukturer och tydliga rubriker. Bilder och länkar har beskrivande texter. Tillgängligheten summeras i en tillgänglighetsredogörelse på locum.se. Vi gör också insatser för att liknande förutsättningar finns för tillgänglighet i våra digitala nyhetsbrev, e-post och intranät. Filmer och digitala möten textas eller tillgängliggörs genom muntligt tydliggörande av presentatörerna. Kompletterande bildsymboler är viktiga hjälpmedel för personer med begränsad syn- och läsförståelse. Locum arbetar också med taktila skyltar i olika sammanhang, till exempel. för skyltning av RWC och WC på sjukhusen. Under året har alla kommunikatörer

deltagit i en utbildning inom klarspråk för att förbättra vår kommunikativa tillgänglighet.

Språklig tillgänglighet

Ytterligare en sida av kommunikativ tillgänglighet är att kunna erbjuda information på vanligt förekommande språk. På locum.se finns grundinformation om Locum på engelska och finska, samt kontaktinformation till finsktalande person inom Locum. I verktyget för intern kompetenshantering dokumenteras aktuella uppgifter för medarbetare kring språkkunskaper. Vid behov informerar vi om byggen och byggstörningar på olika språk vid sjukhusen. Likaså finns ordningsregler på sjukhusen, instruktionsfilmer för byggbranschen samt sekretessblanketter på åtta språk, bland annat finska och engelska.

Inkluderande arbetssätt

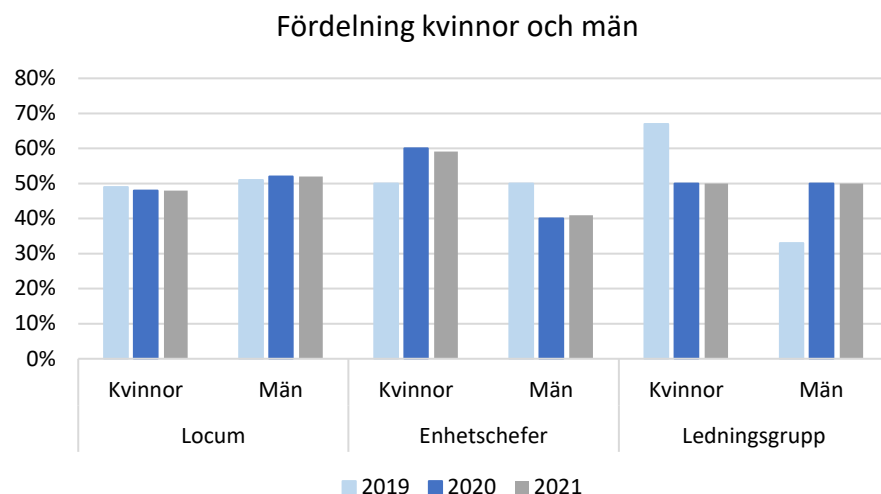
På vår arbetsplats är jämlikhet, jämställdhet och mångfald viktiga frågor där vi arbetar förebyggande mot all form av diskriminering och trakasserier genom kommunikation och utbildning. Vårt mål är att möta varje människa med respekt och ta tillvara den kunskap som varje individ bidrar med. Vårt arbete präglas av hög affärsmässig etik där vi arbetar för att förebygga oegentligheter och all form av korrupktion samt givande och tagande av muta. Detta speglar också vårt arbete tillsammans med våra leverantörer där vi ställer krav om bland annat mänskliga rättigheter, antikorrupktion och arbetsvillkor för att sedan följa upp kraven systematiskt.

Jämlikhet, jämställdhet och mångfald

Locums jämställdhetsindex tas fram vartannat år inom ramen för Nyckeltalsinstitutets mätning (JÄMIX) och beräknas utifrån nio nyckeltal. Locums poäng för 2020 är 127 (144, år 2018) vilket är en tillbakagång sedan förra mätningen. Trots nedgången placerar sig Locum fortsatt betydligt högre än branschmedianen som är 108 och även 5 enheter högre än medianen för samtliga organisationer som ingår i Nyckeltalsinstitutets mätning.

Orsakerna till en lägre poäng 2020 jämfört med 2018 handlar framför allt om en större skillnad i långtidssjukfrånvaro mellan kvinnor och män samt att kvinnor tar ut längre föräldraledighet än män. Ytterligare en orsak till det lägre resultatet är att Locums andel kvinnliga chefer stadigt ökat de senaste åren (2018 = 13 kvinnliga chefer/12 manliga chefer, 2020 = 13 kvinnliga chefer/ 10 manliga chefer).

Könsfördelning sett till samtliga 265 medarbetare är 52 % (52 %) män och 48 % (48 %) kvinnor. I Locums ledningsgrupp är fördelningen 50 % (50 %) kvinnor och 50 % (50 %) män.

Locum har nolltolerans mot sexuella trakasserier, hot och kränkande särbehandling. För att skapa förutsättningar för medarbetare, kunder och leverantörer att rapportera misstanke om allvarliga incidenter har Locum en visselblåsarfunktion. Under 2021 har inga incidenter rapporterats. Utöver det finns tydliga och väl kommunicerade rutiner för hur vi ska agera för att motverka kränkningar och trakasserier samt för att hantera situationer om/när detta uppstår. Frågor om kränkningar och trakasserier finns även inkluderade från och med 2021 års medarbetarenkät samt diskuteras minst

en gång per år under arbetsplatsträffar. Vidare genomgår Locums medarbetare obligatoriska e-utbildningar rörande HBTQ, etnicitet, normer och möten i vardagen samt utbildning i att skapa tillgänglighet för alla.

Minoritetsgrupper

Att främja och skydda minoritetsspråk och kulturer är en av hela regionens viktiga uppgifter. Locum deltar i samråd med minoritetsgrupper tillsammans med Region Stockholm. Vi uppmärksammar varje år minoriteternas högtidsdagar exempelvis samernas nationaldag i våra kanaler som är: digitala skärmar på sjukhusen, i nyhetsbrev, i våra sociala kanaler, på intranät och locum.se samt genom flaggning i vår reception.

Motverkande av korruption

Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik och vi arbetar för att förebygga alla former av oegentligheter och korruption, inklusive givande och tagande av muta.

Vårt mål är att samtliga medarbetare ska känna till och efterleva våra regler avseende representation och motverkande av korruption, som även innefattar regler om jäv och bisyssla. Vi har en visselblåsarfunktion som möjliggör för såväl medarbetare som kunder och leverantörer att anmäla misstanke om allvarliga oegentligheter. Rutinen för visselblåsarfunktionen har under året uppdaterats för att uppfylla kraven i den nya

visselblåsarlagen. Locums medarbetare informeras också om Region Stockholms visselblåsartjänst.

Inga oegentligheter eller incidenter som bedömts kräva ytterligare åtgärder har framkommit under 2021.

För att minska risken för korruption, kvalitetssäkrar vi att de produkter och tjänster som levereras uppfyller de krav som kunder och bolaget ställer. Det görs kontroller och uppföljningar av såväl leverantör som leverans. Vidare genomför vi kontroller av ID06 löpande.

Vd skickar två gånger per år ut information till våra leverantörer och samarbetspartners med en påminnelse om Locums arbete för att motverka korruption och vilka regler Locum har att förhålla sig till.

Locums medarbetare är skyldiga att anmäla bisysslor, vilket följs upp årligen vid medarbetarsamtal och genom stickprovskontroller. Vi ska även genomgå en obligatorisk e-utbildning i regler om motverkande av korruption. Under 2021 genomförde 99 (141) medarbetare utbildningen. För att öka antalet medarbetare som genomgår utbildningen 2022 kommer cheferna vid arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal påminna om att utbildningen är obligatorisk. Dessutom kommer en påminnelse att läggas ut på intranätet tidigare än vad som blev fallet 2021.

Antikorruption är ett ämne som diskuteras en gång per år som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet på Locums kontinuerliga arbetsplatsträffar. För att minska risken för oegentligheter har Locum kvar regeln att alla beslut och avtal överstigande ett fastställt värde fattas av två i förening.

Hållbara leverantörskedjor

Övergripande miljökrav på våra leverantörer ställs i AF-delar och projektspecifika miljöprogram, där uppföljning av kraven görs löpande under avtalens tid. Dessa rör bland annat: krav på systematiskt miljöarbete, produktval i Byggvarubedömningen, avfallshantering samt fordon och arbetsmaskiners miljöprestanda.

I syfte att främja hållbara leverantörskedjor avseende sociala risker har malltexter för upphandling inom riskbranscher tagits fram för att kunna kravställa att leverantörer som antas i en upphandling ska följa särskilda arbetsrättsliga villkor med avseende på en lägsta lön, en minsta semesterrätt och en maximal arbetstid. Dessa kan användas där leverantörerna som svarar på upphandlingen förväntas ha sitt ursprung inom EU. Detta har gjorts i enlighet med de råd och rekommendationer som Upphandlingsmyndigheten har tagit fram.

I upphandlingar där det bedöms att de varor och tjänster eller entreprenader som ska levereras kan komma att ha sitt ursprung i riskländer för osunda arbetsvillkor utanför EU, kravställer Locum att leverantörerna ska följa Region Stockholms uppförandekod för leverantörer som bygger på bland annat: ILO:s kärnkonventioner, FN:s mänskliga rättigheter och Barnkonventionen. De sociala krav som inkluderas i regionens Uppförandekod för leverantörer finns även inkluderat i Locums administrativa föreskrifter. Ansvaret avseende åtagandet rörande sunda arbetsvillkor ska även föras vidare till underliggande led om sådana förekommer. I samband med upphandlingars genomförande kontrolleras alltid att de leverantörer som antas betalar lagstadgade skatter och avgifter, att de har en tillräcklig ekonomisk kapacitet samt att de utfäster att de inte är dömda för brott.

Under 2021 har Locum deltagit i erfarenhetsutbyte och nätverksträffar med Region Stockholm och andra regionalt förvaltande bolag för att utveckla systematik och dra lärdomar från varandra.

Ingen formell uppföljning av uppförandekoden har gjorts under 2021. Vi har under 2021 arbetat med att ta fram en rutin för genomförande av uppföljningar i organisationen.

Kontroll av aktörer på byggarbetsplatsen

Locum arbetar löpande för att skapa förutsättningar för en sund konkurrens för seriösa aktörer och för att kriminella element inte ska finnas på våra byggarbetsplatser.

Huvudentreprenörer, som anlitar underentreprenör, ska fylla i blanketten "Redovisning av underentreprenörer" och lämna till Locum. Via denna får vi information om underentreprenören är ansluten till ID06, har kollektivavtal/hängavtal och/eller restförda skatteskulder.

Locum har i februari 2021 skrivit ett avtal med ett säkerhetsföretag för att genomföra byggplatskontroller på våra byggarbetsplatser. Vid byggarbetsplatsbesöken kontrolleras att alla personer har ID06-kort och identitetshandling. Även vilka entreprenörer som finns på byggarbetsplatsen noteras i den rapport som skrivs efter varje byggplatskontroll. Om det finns anledning har också kontroll gjorts av att personer på byggarbetsplatsen har

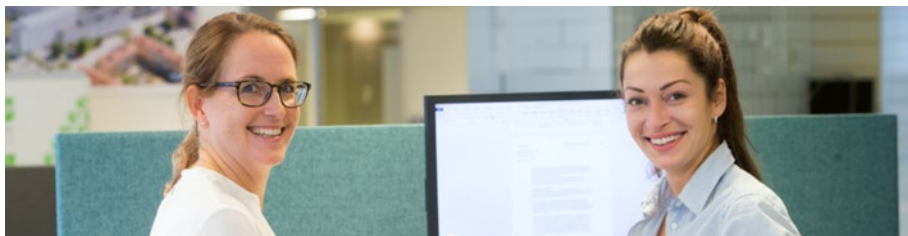
arbetstillstånd. Ofta görs en bakgrundskontroll av några av entreprenörerna som arbetar på byggarbetsplatsen innan byggplatskontrollen genomförs på plats.

Arbetsmiljö

Locum arbetar aktivt för en hög säkerhetskultur gällande arbetsmiljö i byggprojekt. Det aktiva arbetet bedrivs dels genom kontinuerligt utvecklingsarbete rörande bolagets processer, rutiner, styrdokument men även genom att vi är engagerade i föreningen Samverkan för noll olyckor i byggbranschen, Håll Nollan. Tillsammans arbetar Håll Nollans medlemmar (nästan 90 stycken) för den gemensamma visionen "Alla på våra bygg- och anläggningsarbetsplatser kommer hem oskadda efter varje arbetsdag". Nedan följer några exempel på aktiviteter som vi genomfört eller deltagit i under 2021 för att säkerställa en hög arbetsmiljösäkerhet i både byggprojekt och i förvaltning av sjukvårdsfastigheter. Vi har under året:

- Varit engagerade i Håll Nollans arbete med att ta fram "Färdplan 2030" med tillhörande aktivitetsplan som är ett av verktygen för att nå ovan nämnda vision
- Deltagit i Föreningen Byggherrarnas arbete med att ta fram "Vägledning och AF-texter avseende arbetsmiljöhänsyn vid upphandling av entreprenörer" samt uppdatering av "Vägledning och AF-texter avseende arbetsmiljöhänsyn vid upphandling av konsulter för planering och projektering" där en del av utvecklingsbehovet beror på AFS 2020:1 Arbetsplatsens utformning.

- Fortsatt arbete med att ta fram en plan för att implementera AFS 2020:1 i våra styrdokument kopplat till förvaltningen av våra sjukvårdsfastigheter.

Medarbetares hälsa och välbefinnande

Även detta år har i hög utsträckning präglats av pandemi och distansarbete. Det har dock inte på samma sätt som förra året tagit sig uttryck i mätningar och nyckeltal för medarbetares hälsa och välbefinnande. Under 2020 och också under 2021 har bolaget fortsatt arbetat med att utveckla digitala arbetsätt såväl som att stödja cheferna i att leda på distans vilket kan vara några av anledningarna till det goda resultatet som syns i årets medarbetarenkät¹. Utfallet för de tre delindexen; motivation, ledarskap och styrning blev 77 (76), 82 (81) och 77 (76). Det sammanvägda Hållbart Medarbetarskaps Engagemang (HME) indexet blev 79 (78), att jämföras med Region Stockholms HME-index som blev 74 (76). Locum överträffar alltså målet för HME för 2021 som var 77. Förutom den höga svarsfrekvensen i denna enkät, 89 %, som indikerar ett högt engagemang samt att resultaten är representativa och därmed tillförlitliga, utmärker sig Locums höga ledarskapsindex i jämförelse med övriga Region Stockholm.

¹ Utgörs av SKR:s HME-frågor, HME=Hållbart Medarbetarskaps Engagemang

Samtidigt har det tempmättningsverktyg som infördes under 2020 fortsatt ha en mycket hög svarsfrekvens, 93 %. Där ställs frågor var 14:e dag om arbetsmiljö och arbetssituation. Verktöget infördes som ett led i Locums utvecklingsresa för att involvera och engagera alla i bolagets gemensamma utvecklingsarbete.

2021 var personalrörligheten 9,3 % (4,9 %) vilket innebär att den har ökat i likhet med branschen. Utifrån att 35 personer har slutat, varav nio var pensionsavgångar, och 26 personer har börjat, har antalet medarbetare minskat med 3 % (9 %) under 2021, från 274 till 265 medarbetare.

2021 var sjukfrånvaron i relation till ordinarie arbetstid 2,9 % (4,18 %), vilket är lägre än föregående år. Förklaringsgrunder till detta kan vara såväl ökad vaccinationsgrad som distansarbete utifrån rådande rekommendationer vilket hindrar vanlig influensa och förkylning att spridas mellan kollegor. Samtidigt medför distansarbete en möjlighet att trots lindriga sjukdomssymptom t.ex. förkylning och snuva, ändå kunna arbeta vilket kan ge utfall på registrerad sjukfrånvaro. Detta väcker givetvis funderingar om en viss "dold" sjuknärvaro.

Enligt verktyget ProCompetence, som används som stöd vid medarbetarsamtal, har 81 % (74 %) av Locums medarbetare skapat en ny utvecklingsplan den senaste tolv månadersperioden, vilket indikerar att åtminstone lika många har genomfört medarbetarsamtal. 88 % har i samma

verktyg kompetensdeklarerat sig. Sannolikt är antalet medarbetarsamtal högre än så då ProCompetence haft en del tekniska utmaningar under året. Locum ser genomförande av medarbetarsamtal som en viktig del i den ständigt pågående dialogen mellan medarbetare och chef och arbetar därför aktivt mot målsättning att ha 100 % genomförda samtal under året.

Hållbarhetsdata

Avsnittet består av hållbarhetsdata som är för omfattande att inkludera inuti rapporten.

Klimatpåverkan

Detta är första året som Locum redovisar sin klimatpåverkan enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG) som är det internationellt vedertagna ramverket för klimatredovisning. Scope 1, 2 och 3 enligt (GHG) avser klimatpåverkan i hela värdekedjan och inkluderar både Regionens påverkan som fastighetsägare samt Locums påverkan som förvaltare och driftbolag. Scope 3, som utgör störst klimatpåverkan inom bygg- och fastighetsbranschen, kommer Locum fortsätta att kartlägga framåt vilket är väsentligt för att arbeta mot målet klimatneutralitet 2045.

Indata kommer från Locums olika leverantörer. Emissionsfaktorer kommer från Region Stockholms klimatkalkyl samt Bygg- och anläggningssektorns vägledning för kartläggning och beräkning av klimatutsläpp.

Kategori	Ton CO ₂ -e	Kg CO ₂ -e/ a-temp	Avgränsningar
Scope 1: direkta utsläpp			
Solel och solvärme	30	0,02	
Köldmedia	0,10	0,0001	Avser 2020 års inrapporterade läckage.
Olja el & värme	268	0,16	Avser olja till uppvärmning och 2020 års miljörapporterade data avseende reservkraftsanläggningar.
Scope 2: indirekta utsläpp från energi			
Köpt el	2399	1,46	Avser sjukhusens elanvändning. Ej Locums huvudkontor.
Köpt fjärrvärme	5869	3,56	Avser sjukhusens fjärrvärmeanvändning. Ej Locums huvudkontor.
köpt fjärrkyla	63	0,04	Avser sjukhusens fjärrkylaanvändning. Ej Locums huvudkontor.
Scope 3: övriga indirekta utsläpp			
Kategori 3: Produktion bränsle	441	0,27	Avser produktion av bränslen till fjärrvärme.
Kategori 4: Transporter avfall	28	0,02	Avser transporter av verksamhetsavfall och transporter av byggavfall på Huddinge sjukhusområde.
Kategori 6: Tjänsteresor & hotellnätter	12	0,01	
Kategori 7: Pendlingsresor	62	0,04	En enkät om 2021 års pendling genomfördes där 166 personer besvarade enkäten. Antaganden gjordes om övriga medarbetares pendling utifrån svaren.
Kategori 9: Transporter & arbetsmaskiner	32	0,02	Avser Locums driftentreprenörs egna transporter och arbetsmaskiner och den data som inkom innan 28/1-2022.
Totalt	9204	5,59	

Locums betydande risker

Nedan följer Locums betydande risker, konsekvens och hantering.

	Risk, riskbeskrivning och konsekvens	Kontrollmoment och åtgärder
1	Risk för cyberattacker, intrång i IT-, passer- och/eller kommunikationssystem. Exempelvis förstörande datorintrång, ekonomisk brottslighet, missbruk av information som man inte har behörighet till. Skydda lokaler från intrång av obehöriga. Driftstörningar, säkerhetsinformation läcker ut.	Se hållbarhetsrapportens avsnitt " Systematiskt säkerhetsarbete " (sidan 20).
2	Kompetensbrist hos leverantörer/ entreprenörer. Brist på resurser med rätt kompetens och erfarenhet i bygg- och fastighetsbranschen. Tidsförskjutningar, kvalitetsbrister och ökade kostnader för genomförande av byggprojekt. Kvalitetsbrister och ökade kostnader för fastighetsförvaltning. Förseningar i fastighetsutvecklingsprojekt.	Kravställs och kontrolleras i samband med upphandling samt under pågående leverans-/avtalstid.
3	Risk för extraordinär händelse. Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsamt insats. Exempelvis avbrott i dricksvattenförsörjning eller elförsörjning, händelser kopplade till extremväder/klimatförändringar (exempelvis storm, regn, snöfall, översvämning), pandemi eller terrorattack. Höga kostnader för att ställa om lokaler vid extraordinära händelser. Kan inte tillhandahålla ändamålsenliga lokaler.	Se hållbarhetsrapportens avsnitt " Klimatanpassning " (sidan 21) och " systematiskt säkerhetsarbete " (sidan 20).
4	Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv. Bristande medel och resurser innebär att det blir svårare att planera förvaltning och underhåll av fastigheterna ur ett långsiktigt perspektiv. Exempelvis genom att genomföra samordnade underhållsåtgärder på flera sjukhus samtidigt. Högre kostnader för förvaltning och underhåll till följd av ökade akuta åtgärder istället för proaktivt arbete med förebyggande åtgärder.	Locum arbetar långsiktigt och prioriterar utifrån för oss kända förutsättningar avseende resurser och fastighetsbestånd och har i investeringsbudgeten redovisat konsekvensbeskrivningar för prioriterade åtgärder.
5	Region Stockholm minskar investeringsanslaget till Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) Till följd av Covid-19 kommer regionens ekonomi att vara ansträngd, vilket kan leda till minskat investeringsanslag. Minskat planerat underhåll, kan på sikt leda till ökat akut underhåll och ökade kostnader. Åtgärder för ökad robusthet kommer inte att kunna genomföras.	Investeringsramen för 2021 var tillräcklig då det på grund av pandemin inte fanns möjlighet att öka takten på underhållsprojekten. Behovet av underhåll kvarstår till kommande år.
6	Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis. Alla störningar som kan uppstå vid planerat arbete eller oförutsedda händelser och som riskerar att påverka kundens och/eller bolagets verksamhet helt eller delvis. Exempelvis avbrott i el-, vatten- eller värmeförsörjning. Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag.	Kontinuerlig kundkommunikation och riskanalyser inför och under pågående byggprojekt.

	Risk, riskbeskrivning och konsekvens	Kontrollmoment och åtgärder
7	Risk att leverantör bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korruption. Exempelvis leverantörer som har många underleverantörer eller som verkar i branscher med låga löner eller att det finns en förhöjd risk att grundläggande rättigheter och principer inte efterlevs. Samarbete med leverantörer som inte uppfyller och efterlever de grundläggande rättigheterna i Region Stockholms uppförandekod för leverantörer. Risk för bland annat arbetsplatsolyckor, att leverantören bryter mot grundläggande villkor/ arbetsmiljökrav etcetera.	Se hållbarhetsrapportens avsnitt " Motverkande av korruption " (sidan 25) och " Hållbara leverantörskedjor " (sidan 26).
8	Försämrade kundnöjdhet. På grund av covid-19-pandemin finns risk för att tillräckliga åtgärder ej har kunnat genomföras och att vi därför inte uppnår avsedd effekt avseende ökad kundnöjdhet. Mål för kundnöjdhet uppnås ej.	Se hållbarhetsrapportens avsnitt " Locums mål och strategier " (sidan 5).
9	Risk för oegentligheter. Medarbetare eller samarbetspartners agerar på ett oetiskt eller olagligt sätt. Exempelvis bedrägeri, ger eller tar muta. Agerar utifrån jäv eller intressekonflikt till exempel vid olika former av beslut. Skadar förtroendet för Locum och Region Stockholm. Kan leda till stora kostnader i form av skadestånd och ersättningskrav.	Se hållbarhetsrapportens avsnitt " Motverkande av korruption " (sidan 25).
10	Bristfällig avtalsefterlevnad hos leverantörer. Brister i processer och arbetssätt gör att vi inte följer upp att entreprenörer och leverantörer tillhandahåller leverans och tjänster i enlighet med avtal. Locum och Region Stockholm får inte den leverans vi har betalat för. Locum är inte en professionell beställare och styr inte utvecklingen.	Ingår i ett bolagsövergripande utvecklingsområde för upphandling och inköp. En intern obligatorisk utbildning "Professionell offentlig beställare" genomförs sedan 2020 för samtliga medarbetare.
11	Otillräckligt IT-stöd. Risk att bolaget inte har den infrastruktur eller de verktyg som efterfrågas för att effektivt stödja nuvarande och framtida informationsbehov och arbetsprocesser. Exempelvis IT-system som inte på ett effektivt sätt underlättar medarbetarnas vardag. Ökat resursbehov, påverkar arbetsklimatet negativt.	Verktyg inom Microsoft 365 och Teams, ett beslutstödsystem, digitala signaturer för interna beslut samt e-avrop för inköp finns. Införandet av stödjande systemlösningar fortgår kontinuerligt.

Om Locums hållbarhetsrapport

Denna rapport är upprättad i enlighet med bestämmelserna i Årsredovisningslagen och utgör bolagets lagstadgade hållbarhetsrapport. Rapporten beskriver bolagets verksamhet och ger en förståelse för Locums konsekvenser inom områdena miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Hållbarhetsrapporten är Locum AB:s, med organisationsnummer 556438-7909, som Locums styrelse avger. Hållbarhetsrapporten tas fram en gång per år. Locum är en del av Region Stockholms organisation.

Granskning av hållbarhetsrapporten har skett i enlighet med FARs rekommendation RevR 12. Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten, av Ernst & Young AB, och deras uttalande återfinns nedan.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Locum AB, org.nr 556438-7909

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2021 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisions sed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mitt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB